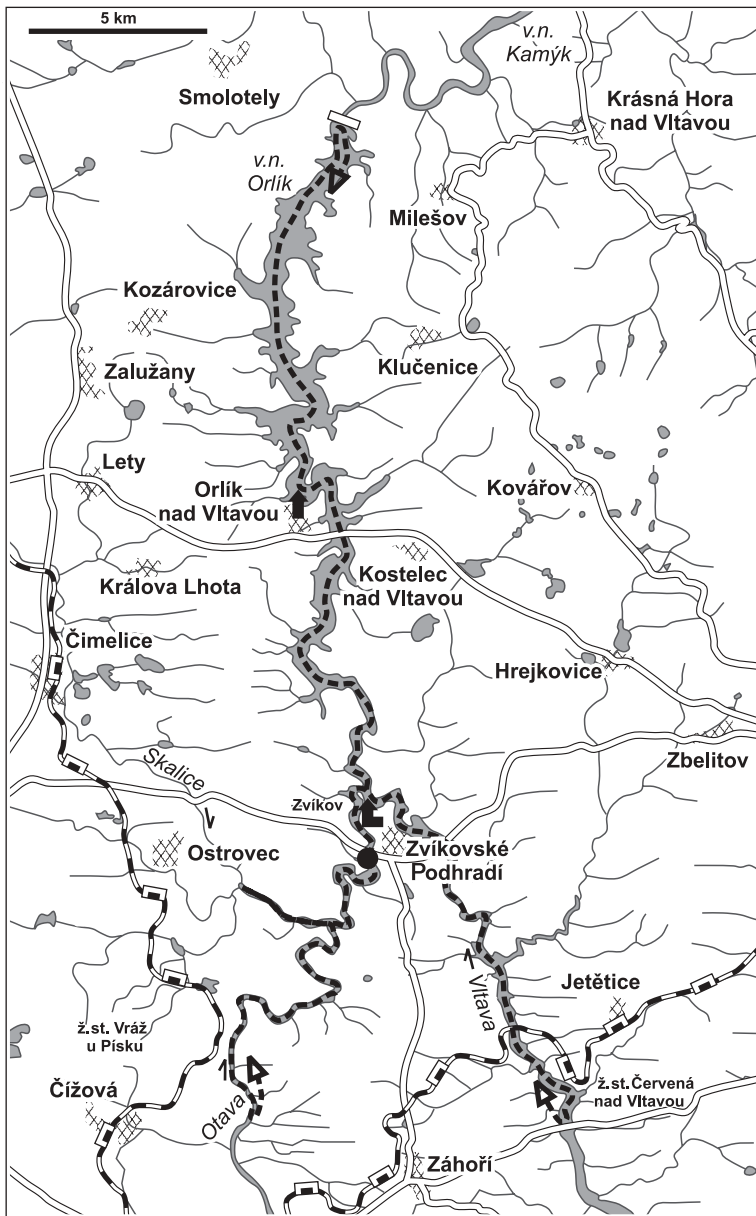

9. ORLICKÁ PŘEHRADA – KRÁLOVSKÁ PLOCHA ČESKÉHO BRUSLENÍ

Patříte-li mezi nadšené bruslaře a kachní rybníček na návsi vám připadá jednotvárný, vydejte se na největší, nejkrásnější a nejspolehlivěji zamrzající vodní plochu v České republice. Je to vskutku úchvatná oblast, kde se nabaží i ten nejzdatnější bruslař. Kaňon Vltavy stojí i po vybudování přehrady a částečném zatopení za důkladnou prohlídku, takže tentokrát doporučujeme okruh. (O tom, co si můžeme představit pod ledem mezi Týnem a Štěchovicemi, píše Jan Čáka v knize *Zmizelá Vltava*, Praha 1996). Za tuhé zimy, když bývá přehrada sjízdná v rozsahu celého svého vzdutí, není problém urazit 200 km, a to bez jediného přezouvání bruslí nebo sestoupení z ledu. Ač celá plocha nezamrzá každou zimu, od roku 1993 se každý rok bruslilo alespoň na části Orlické přehrady.

Obrovská rozloha i krása přehrady si vybírají daň, kterou je u nezkušených bruslařů silná nervozita z pocitu, že se pohybují na sedmicentimetrové vrstvě ledu, pod nímž je až 70 m vody, zbytky vesnic a lesů. Hladina přehrady neustále kolísá, ledové kry se lámou o břehy a nad kaňonem duní rány připomínající rachot odlamujících se ledovců padajících do moře. Tu a tam s ostrým zvukem zasviští trhlina napříč ledovou plochou. Pokud si zvyknete na tyto přírodní jevy a postupujete obezřetně, užijete si mnohých krásných a bezpečných výletů.

Přístup k ledu je většinou nesnadný, na většině míst hladinu obklopují strmé břehy. Dostupnost oblasti je také celkem obtížná. V blízkosti Orlické přehrady vedou dvě lokální železniční tratě, jedna z Písku do Tábora přetínající Vltavu 7 km nad Zvíkovem, druhá se přibližuje k Otavě ve Vráži u Písku. Obě tratě nejsou příliš použitelné, pokud nebydlíte v Táboře, Písku či Příbrami. Autobus poskytuje rychlé spojení z Prahy, ale jezdí jen dva spoje za den. Ranní autobus vyjíždí kolem osmé hodiny z Prahy a za devadesát minut můžete vystupovat u zámku Orlík, případně až ve Zvíkovském Podhradí. Nejlépe nám zatím vychází kombinace ranního autobusu z Prahy a návrat podle ledu vlakem z Červené nad Vltavou či Vráže u Písku. Autem se k přehradě dostanete sice poměrně snadno a rychle, ale není zde mnoho vhodných míst k zaparkování nedaleko přístupu k ledu. Použít lze v zimě prázdná parkoviště u zámku Orlík a hradu Zvíkova nebo na krajích mostů přes Otavu a Vltavu u Zvíkovského Podhradí.

- První pohled na Zvíkov z ledu při cestě od silničního mostu (J. S.)

Pro přístup na led doporučujeme dvě místa, která jsou zamrzlá každou zimu spolehlivě: autem ze silnice č. 121 po polní cestě do Štědrónína na čtvrtém kilometru Otavy. U Štědrónína se břehy volně svažují k řece, nástup na led je zde snadný a příjemný. Druhou možností je most přes Otavu ve Zvíkovském Podhradí, tam se dostanete autobusem nebo autem. Pokud jste ještě na mostě, najděte si kámen asi 1 kg těžký a hodte ho na led. Pokud ledem neprojde, můžete si být naprosto jisti dostatečnou silou ledu. Pokud projde, budete muset dál obezřetně zkoumat, jestli síla ledu stačí na bezpečné bruslení. Po sestupu po prudce svažitém chodníčku se dostaneme na led. Pokud nás unese, je vhodné dojít prozkoumat díru po kameni. Je-li led aspoň 7 cm silný, můžeme klidně bruslit, ale pravděpodobně jen mezi hradem Zvíkovem a soutokem Otavy s Lomnicí. V tomto úseku jezero zamrzá nejvíce.

Jsme tedy na ledě, obujeme brusle a vyrazíme. Ti, kdo nikdy předtím nebruslili na přehradní nádrži, by spíše měli jet opatrně proti proudu Otavy, aby si nejprve zvykli na řec ledu, tj. výše popsané zvuky způsobené lámáním ledu u krajů a pnutím v ledové desce. Zkušený přehradní bruslař vyrazí prozkoumat soutok Otavy a Vltavy. Po necelých 2 km se na pravém břehu objeví mohutný gotický hrad Zvíkov, který je v zimě pro návštěvy uzavřen, nicméně hradem se projít dá a i venkovní prostory rozhodně stojí za prohlídku. Přístup do hradu je po poměrně prudkém svahu

u přístaviště u soutoku. Pro představu o neviditelném prostoru pod ledem doporučuji zajet ke kolmým skalám na protější straně Otavy. Z těchto dost vysokých stěn skáčou občas do vody kalifornští studenti. Zatím všichni přežili, kolmý břeh pokračuje do velké hloubky, takže jet u břehu a myslet si „tady stačím“, nemá velký smysl.

Pokud je led na Vltavě bezpečný, můžeme vyrazit libovolným směrem. Doporučujeme však sever, neboť dvanáctikilometrový úsek mezi hradem Zvíkov a zámkem Orlík je zřejmě nejzajímavější. Jak Vltava, tak Otava je na přehradě pravidelně značena dobře viditelnými žlutými cedulemi po každém kilometru, na Otavě udávajícími vzdálenost k soutoku s Vltavou u Zvíkova, na Vltavě kolik nám chybí do Mělníka. Značení využijeme nejen k tomu, že víme, kolik jsme ujeli, ale i pro orientaci. Na Orlické přehradě se sice nedá úplně zabloudit, ale přece jen některé úseky jsou matoucí a bez mapy je nemožné odhadnout, kde přesně se vlastně nacházíme.

Soutok s Otavou je na 169. kilometru. Po několik kilometrů se můžeme po pravé straně kochat skalisky, která vystupují z vody nebo ční vysoko nad hladinou. Klesající hladina u těchto skalních divů vytváří z ledu zajímavé útvary a ozdoby. Kamennou neživotnost doplňují zbytky kmenů vystupující z vody nebo naklánějící se z břehu nad led. Pokud se držíme pravého břehu, brzy se v dáli objeví oblouk Žďákovského mostu. V tu chvíli také právě projíždíte kolem mírného písčitého břehu.

Při delším mrazivém počasí do přehrady přitéká málo vody, zato vodní elektrárna pracuje pořád. Po povodních v červenci roku 2002 a následně menší lednové povodni dbají správci přehrad o co nejnižší hladinu, aby byli připraveni na prudké oteplení a jarní tání. Z těchto dvou důvodů zamrzlá hladina klesá, a to velmi výrazně. Jsou roky, kdy jsme se po Orlické přehradě projížděli čtyři až pět víkendů po sobě. V takovém případě se přesvědčíme, že hladina za měsíc klesla o více než 10 m, dokonce se domníváme, že v roce 2005 ledový příkrov klesl o více než 20 m. A právě rozdíly oproti obvyklé zimní hladině jsou zdrojem vzácné zábavy bruslařů.

Na zmíněném pozvolném písčitém břehu se led postupně pokládá na zem, až vznikne sjezdovka a ledové terénní vlny. Můžeme si zde uspořádat honičku po zvlněném ledu či závody ve slalomu. Čí brusle nejlépe jedou, zjistíme tak, že jednotliví bruslaři se spouštějí ze svahu a bez aktivního pohybu pokračují co nejdále po ledě na jezeře. Rozdíl mezi kanadami

▪ Pod Zvíkovem (J. S.)

a rychlobruslemi je obrovský. Při všech testech zatím vždy s přehledem zvítězili ti, kdo jeli na připínacích dlouhých bruslích, rychlobrusle se umístily na místě druhém a kanady zůstaly jen kousek pod svahem. Kromě toho, že sundavací brusle jedou nesrovnatelně lépe, taktéž lépe zvládají hrbolatý led, praskliny, nerovnosti a malé překážky. Výhodu rychlého odepnutí na Orlíku příliš neoceníme, led je všude, nicméně si s sebou nemusíme brát náhradní boty, čímž se ulehčí zádům.

Žďákovský most je jednou z dominant naší výpravy. Nejširší mostní oblouk ve střední Evropě (330 m rozpětí, výška 50 m nad hladinou, v zimě až 70 m) je zakotven na březích na úrovni hladiny, zespodu vypadá monumentálně. Máme za sebou přibližně 11 km a u mostu se vyplatí zesílená obezřetnost. Jak už víme, voda pod mostem zamrzá hůře než jinde, ale díky výšce nad hladinou je led dostatečně silný. Nicméně pozor na místa bez ledu, jsou vždy vidět. Dalším problémem pro bruslaře je šterk, který padá do údolí z posypových vozů. Pro ostří bruslí není na přírodním ledě horšího nebezpečí.

Kousek za mostem se jezero stáčí prudce doleva. Zde čeká další drobná zrada – pnutí v ledu způsobuje, že na některých místech vznikají trhliny, ledové desky se neustále vzdalují, rýhu zalévá voda, která nestačí mrznout. Ve většině případů projíždíme ohyb delším obloukem zprava.

Během dlouhých a chladných zim se na sebe obě desky nasouvají, a tehdy si užijeme další kratochvíli – skok na bruslích. Ve vhodném místě se rozjedeme co největší rychlostí, vjedeme na zdvihnutou desku a letíme jak skokani na lyžích, třeba pět metrů daleko. Při mohutném odrazu se dosáhne i lepších výkonů, ovšem pozor na nezvládnutý dopad!

Po překonání praskliny se vlevo na skále objeví zámek Orlík, v zimě pro návštěvníky uzavřený, výstup na pevnou zem zde ovšem zmínit musíme, neboť jde o jedno z mála míst, kde najdete civilizaci ve formě autobusového spojení, případně občerstvení. V přístupném prostoru před zámkem můžete obdivovat pávy, správní budovy panství v tyrolském stylu, případně si s místními zahrát hokej na jezírku u zimní zahrady. K zámku se vydrápeme přes přístaviště na jižním břehu. Schůdky bývají zapadané sněhem a kvůli poklesu ledu musíme překonat několik metrů nakloněných ledových ker, které se povalují na břehu, což je nejen obtížné, ale i trochu nebezpečné. Bruslení samo je pohyb vhodný a zdravý i pro velmi staré lidi, osoby s omezenou pohyblivostí, tloušťky i malé děti. Výstup k zámku Orlík zvládnou pouze zdatní jedinci, takže pozor na řádné plánování cesty. Například v březnu roku 2005 došlo k tak výraznému poklesu hladiny, že výstup se rovnal slušnému výkonu horolezce na ledovci.

▪ Železniční most u Červené (T. M.)